

DER SPIEGEL
bestseller 2016

Přeběhlík

Siegfried Lenz

PROSTOR

Přeběhlík

Siegfried Lenz

přeložil Petr Dvořáček

PROSTOR | PRAHA | 2020

Originally published under the title *Der Überläufer*

Copyright © 2016 by Hoffmann und Campe Verlag, Hamburg

Czech edition © PROSTOR, 2020

Translation © Petr Dvořáček, 2020

ISBN 978-80-7260-431-9

The translation of this work was supported
by a grant from the Goethe-Institut

2. kapitola

V Provursku dostala malá lokomotiva napít. Nad její žhavé tělo přehoupli železný chobot, otočili velkým ručním kohoutem a do otevřeného boku se jí vevalil silný proud vody.

Proska slyšel šumění vody a přistoupil k rozbitému okýnku ve svém oddílu. Malinká bílá staniční budova s nějakým číslem na průčelí, zpusťšené nádraží, dvě hromady dřeva; víc toho k vidění nebylo, protože vesnice sama ležela za listnatým lesem dobrou hodinu cesty od stanice. U vlaku hlídkoval strážný. Protože bylo horko, rozepnul si límec. Na zádech mu visela útočná puška se stejnou samozřejmostí, s jakou africká matka nosí svého kojence. Když došel na konec úzkokolejné soupravy sestávající z lokomotivy, zásobovacího a poštovního vagonu, otočil se, ani hlavu nezvedl a šoural se zpátky. To se několikrát opakovalo. Krajina působila dojmem obrovského opuštěného spáleniště; nikde žádný vítr, ani vzduch se nepohnul, ve vyschlém křoví nic nezašustilo.

„Budeme tady stát dlouho?“ zeptal se Proska, když se k němu strážný přiblížil.

„Dokud nepojedem dál!“

„Myslím, že lokomotiva potřebuje jen vodu.“

„Tak,“ opáčil strážný nevrle, „potřebuje, jo?“ Náhle zvedl hlavu a pohlédl dolů na prašnou cestu vedoucí do Provursku. Proska u okna se podíval stejným směrem a spatřil dívku, jak mává na vlak a rychle se blíží. Měla na sobě šaty barvy listové zeleně, pas štíhlý jako přesýpací hodiny stažený širokým pásem. Rychlým krokem došla na nádraží a zamířila přímo ke strážnému. Měla matně se lesknoucí rudé vlasy, drobný nosík a zelenomodré oči. Na nohou hnědé plátěné boty. „Co chcete?“ houkl strážný a zíral na její holé nohy.

„Pane voják...,“ řekla a zachvěla se. Postavila na zem hliněný džbán a na něj položila složenou pláštěnku.

„Máte v tom džbánu mlíko, nebo vodu?“

Zavrtěla hlavou a přehodila si vlasy dozadu. Proska obdivoval profil jejích ňader.

„Vy asi chcete jet s náma,“ zeptal se strážný.

„Ano, maličký kousek, na rokytenská blata. Můžu vám za to dát peníze nebo...“

„Zmizte, ale rychle. Nesmíme nikoho brát. To byste ale měla vědět. Neptala jste se mě na to už jednou?“

„Ne, pane.“

„Vy jste Polka, co?“

„Ano.“

„Kde jste se naučila německy?“

V tom okamžiku malá lokomotiva dvakrát zapískala; jednou dlouze, jednou krátce. Strážný nechal dívku dívkou, vrhl zlostný pohled na Prosku a odešel

dopředu. S klením si vylezl do proviantního vagonu, sedl si na bednu a zapálil si. Puška na zádech tlačila; nesundával ji, byl na to příliš líný.

Vzduch nad vyprahlou zemí se chvěl žárem.

Lokomotiva sebou trhla; zasténala a vlaková souprava se pomalu rozjížděla.

Dívka zvedla džbán, vzala pláštěnku a šla podél vlaku. Prosebně vzhlédla k Proskovi. Přiblížila se k němu na co nejmenší vzdálenost a zašeptala:

„Vemte mě s sebou, prosím!“

A asistent nedokázal odolat jejím očím, jejím vlasům, štíhlým holým nohám a vyzývavému profilu těch ňader. Prudce otevřel dveře, jednou nohou se postavil na stupátko a napřáhl ruku. Podala mu džbán a pláštěnku, sama naskočila a nechala ho, aby jí pomohl do vozu. Zavřel dveře a otočil se. Stála před ním, dívala se na něho a usmívala se.

„Vystoupím ještě před blaty,“ řekla, jako by se omlouvala.

Mlčel a hleděl na její silné zuby.

„Váš kolega se bude zlobit,“ šeptala.

Bylo mu zatěžko udržet ruce v kapsách.

„Zastřelí mě?“ zeptala se s úsměvem.

Taky se usmál, vytáhl z kapsy krabičku cigaret a řekl:

„Vemte si cigaretu. To vás trochu uklidní.“

„Já nekouřím.“

„Tak si aspoň sedneme.“

Posadili se. Kolena měl několik centimetrů od jejíh.

Do oddílu dopadl paprsek slunce. Proska viděl, jak se vzhůru dolů točí prach. Mlčeli a poslouchali

vzdychání malé lokomotivy a kolem rozbitého okna ubíhala krajina: louky a spálená políčka a malé březové háje a tu a tam slámou pokrytý domek, nad nímž někdy v suchém vzduchu nehybně stál sloup kouře. Na polích nikdo nepracoval a na loukách postávalo pár krav tupě hledících před sebe, jen jejich ocasy z lenivého zvyku co chvíli pleskly do kostnatého zadku a snažily se zahnat mouchy.

„Bydlíte v Provursku?“ zeptal se Proska.

„Ano, narodila jsem se tady.“

„Nikdy bych neřekl, že tady vyrůstají taková děvčata. Má váš otec taky krávy?“

„Můj otec byl polesný. Je mrtvý.“

„Už dlouho?“

„Dva roky.“

„Padl ve válce?“

„Já nevím. Před dvěma lety zastřelili v Provursku vojáka. Ráno za svítání přišli k nám do vesnice četníci. Šli dům od domu a hledali muže a pušky. Bydlíme na kraji vesnice a k nám přišli jako první. Táta už neměl čas se pořádně schovat. Ukryl se do skříně, a když přišli četníci, vodila jsem je po domě a všec-ko jsem jim ukazovala a už by byli málem odešli. Ale když jsme se vrátili do místnosti, kde stála ta skříň, musel si otec odkašlat a jeden četník vytáhl pistoli a čtyřikrát na skříň vystřelil; dvakrát nahoru a dvakrát dolů.“

„Tomu všemu bude už brzo konec,“ řekl Proska. Položila si ruce na stehna a komíhala nohama.

„Jste vdaná?“ zeptal se.

„Ne. Člověk by se neměl vdávat před osmadvaceti...“

„Proč ne?“

Dlouze na něho hleděla. Náhle sklouzla k němu, vzala jeho hlavu do svých horkých rukou a dýchla mu na čelo. Proskova ruka jí spočinula na ramenou, ona se mu však okamžitě zase vysmekla a posadila se na svoje staré místo.

„Chtěla jsem vám číst z čela.“

Řekl: „Tak, vy to tady umíte? A copak je tam vepsáno?“ – uhodil se dlaní do hlavy –, „co se z toho dá vyčíst?“ Nasála vzduch do plic, hrud se jí zvedala. Tajemně se na něj podívala, a jemu se znenadání zdálo, že by se mohl do jejích zelenomodrých očí zanořit jako do rybníka.

„Všechno bude dobré,“ řekla, „a možná taky ne.“

Zasmál se a řekl: „To je tam napsáno?“

„Přesně to,“ řekla.

„Tak to jsi malá věstkyně. A takovým věštcům jako tobě všechno rádi věříme. Jak se jmenuješ?“

„Wanda.“

„A kolik ti je let?“

„Dvacet sedm. A tobě?“

„Dvacet devět.“

„A jak se jmenuješ?“

„Walter,“ odpověděl.

„Walter a Wanda. Jestli mě tvůj kolega nezastřelí, ještě se potkáme.“ Rozpustile se zasmála.

„To je nesmysl,“ řekl Proska, „nic ti neudělá.“

Mlčeli a dívali se mimo sebe a naslouchali rytmu jedoucího vlaku: hm-ta-ta, hm-ta-ta, hm-ta-ta. A pomyslel si, že některá slova mají s tímhle rytmem cosi společného, slova melancholie hluboké jako propast, slova blažené touhy a uplynulého milostného štěstí.

Hm-ta-ta, hm-ta-ta: to znělo jako na-lo-ži nebo ně-kdy-snad nebo mi-luj-mě nebo mys-líš-ťeď anebo lí-bej-mě.

V kupé začalo být nesnesitelné vedro. Proskovi vystoupil na čele pot, vyschlá ústa volala po tekutině. Podívala se na jeho pušku visící na háčku, černou hlaveň skloněnou.

„Už jsi s tím střílel?“ zeptala se.

Neodpověděl, zvedl se, přistoupil ke dveřím a vystrčil hlavu ven z okna. Proud vzduchu se mu zařít do obličej a strhával mu světlé vlasy dozadu. To ochlazení bylo příjemné. Cítil, že ho pozoruje, a říkal si: Kdybychom tak byli v Provursku zastavili někdy večer! Má jedinečná prsa. Jak jdou ty rudé vlasy a zelenomodré oči k sobě! Za dvě hodiny se setmí. Doufejme že...

Otočil se a zeptal se: „Nevíš, jak dlouho bude vlak ještě potřebovat k blatům?“

„Čtyři hodiny, asi tak. Když se nic nestane.“

„A co by se mohlo stát?“

„Miny,“ řekla s úsměvem.

„Jak to víš?“

„Lidi ve vesnici si o tom někdy povídají.“

„V Provursku?“

„Ano. Odkud to vědí, nevím, ale někdy o tom mluví.“

„To vedro jim to prozradí,“ řekl, „ta svatouškovská obloha nebo vaše zplihlé stromy. Jak často hovoří lidé o vlakovém neštěstí?!“

„Každý den,“ řekla.

„Každý den vyletí do povětří vlak?“

„Ne. Ale když se to přihodí, mají si lidi týden o čem povídat. A pak se to stane zase.“

Sedl si vedle ní a přitiskl svou nohu k její.

„Kdy se tady naposledy vyhazovalo do povětří?“

„Před pěti dny.“ Otočila se k němu, položila mu své měkké paže na rameno, našpulila rty a řekla: „Jsem unavená. Z toho horka na mě jde lenost.“

Proska se vedle jejího ucha podíval k rozbitému oknu. Projížděli smíšeným lesem, který si už polovinu náspu železniční tratě vydobyl zpět a jako předvoj vyslal malé břízky, smrky a vrboví. Malá lokomotiva jednou krátce zapískala; nezdálo se, že sama ví, proč.

„Já mám z toho horka žízeň,“ řekl Proska. „Něčeho bych se napil. Studené pivo nebo – co to máš v tom džbánu? Mléko, nebo vodu?“

Zavrtěla hlavou a stáhla paže z jeho ramene.

„Nic na pití. V tom džbánu je můj bratr.“

Podíval se na hliněnou nádobu a řekl: „Co má zas tohle znamenat?“

„Nevěříš mi?“

Proska ji štípl do paže; nezdálo se, že cítí nějakou bolest.

„Teď se věštkyně proměnila v čarodějku. V blatech se obzvlášť dobře daří blatouchům; proč by tam neměl výtečně vyrašit i tvůj bratr? Chceš ho tam zasadit?“

Zapůsobila dojemem, že zvažněla, a uhlazovala si zelené šatičky nad koleny a střežila se pohlédnout mu do tváře.

„V tom džbánu je popel mého bratra. Nechali jsme ho zpopelnit ve Lvově. Byl železničář a vyletěl do povětří s jedním vlakem. Já jedu až do Tamašgradu. Tam bydlí žena mého bratra. Požádala mě, abych jí popel přivezla.“

„Přišel tvůj bratr o život na téhle trati?“

„To já nevím.“

Proska jí položil ruku na rameno a hleděl neklidně na nicneříkající hliněnou nádobu. Měl pocit, jako by ho teď někdo trvale pozoroval, a čím víc se snažil tento pocit potlačit, tím úporněji a intenzivněji se v něm zabydloval. Zmocnil se ho jistý soucit s Wandou, a svými velkými, silnými prsty ji hladil po krku nahoru a dolů. Přitáhl si její hlavu a políbil ji do vlasů.

„To všechno brzy přejde,“ řekl upřímně. „Myslím, že všechno přes noc zmizí, tak jako to přes noc přišlo. Otevřeš okno – ne zítra, ale jednoho krásného dne –, a do očí tě uhodí slunce a popřeje ti dobrý den. V zahradě bude sedět kos, budeš ho poslouchat a zjistíš, že všechno se změnilo. – Myslíš, Wando, že se to takhle stane? Asi si to nedokážeš představit, vid? – Je ti teprve dvacet sedm a máš ještě celý rok čas.“

Mlčeli. Několik starých smrků, které s potměšlou důstojností žily těsně u náspu, k nim na okamžik lhostejně nahlédlo. Prsty jí bubnoval po klíční kosti, náhle je nechal sjet dolů a dotkl se jejího pravého ňadra. Okamžitě se vymkla jeho objetí, odsedla si od něho a výhrůžně se usmála. A tento úsměv mezi nimi stál jako magická překážka, jako nepřekonatelná bariéra.

„Chtěla bych teď spát,“ řekla.

„Můžeš se mi opřít o rameno,“ on na to.

„To mi připadá dost nebezpečné.“

„Dokud nepřikryješ ten džbán pláštěnkou, nic ti neudělám.“

„Tomu nerozumím.“

Asistent ukázal na džbán a vysvětloval: „Mám pocit,

jako by se na mě ta věc dívala. Zdá se – mně aspoň –, že má oči. Připadá mi, jako by mě pořád někdo pozoroval. Dokážeš to pochopit?“

„Jestli to tak opravdu je,“ řekla, natáhla se po celé délce sedadla a položila mu hlavu do klína. Mile k němu vzhlédla a už zhluboka oddechovala.

„Spíš už?“ zeptal se po chvíli.

„Ano,“ odpověděla, „zdá se mi o tobě, a jak se zase uvidíme.“

„Je u toho tvůj bratr? Teda: Vidiš někde poblíž nás ten džbán?“

„Ne, jsme sami. Jsme velice sami – a je to nádherné. Nikdo nás nesleduje. Máme se rádi. Je u toho jen tvoje puška a dívá se na nás. Ale mlčí. Dokáže ta puška mlčet, ne?“

„Když to musí být. Spi, Wando, spi, a ať se ti něco zdá. – Ale mohla bys to mít ještě pohodlnější.“

Jak to jen vsedě šlo, svlékl si horní část uniformy, nadzvedl jí hlavu na klíně a složený kabát pod ni vsunul jako polštář.

„Děkuju pěkně,“ zašeptala.

Nic neřekl a hleděl na džbán. Říkal si: Kdybych jí tím nezpůsobil bolest, vyhodil bych tuhle pitomou věc z okna. Něco podobného se mnou ještě nikdy nikam nejelo. Jestli vlak vyletí do povětří, bude její bratr vířit vzduchem, a když bude mít holka štěstí, bude ho pak moct sklepávat z listů. Z břízy třeba prst, ze smrčku možná prst u nohy.

Na zádech mu naskočila husí kůže. Zvedl se, udělal pár kroků po oddílu a zastavil se u džbánu, stojícího v rohu a tiše se chvějícího v kývavých pohybech vlaku. Byla to jednoduchá, pravděpodobně doma

vypalovaná nádoba s masivním uchem na straně. Otvor byl překryt pergamenovým papírem, a aby se papír neuvolnil, dívka anebo někdo jiný, kdo džbán zakrýval, ho obtočil tenkou, ale pevnou šňůrkou a její konce svědomitě svázal.

Rychle se po dívce ohlédl, a protože viděl, že nezvedá víčka a snaží se spát, energicky uchopil pláštěnku, rozmotal ji a hodil na džbán. Nezdálo se, že si něčeho všimla. Proska měl dojem, že se rázem opět cítí uvolněněji a odhodlaněji; natáhl ruce a přistoupil k oknu. Slunce ho zdravilo paprsky probleskujícími vrcholky stromů, na lesní půdě divoce kličkoval zajíc a pelášil pryč. Malá lokomotiva s rachotem vlekla svůj náklad smíšeným lesem. Myslel na lesnaté okolí Lycku, mazurského městečka, kde se narodil. Vonělo to tam přesně tak; stejným dojmem na něho svého času působil Borek, zvláště tam, kde se dotýkal jezera Sunowo. Asistent objevil veverku, shlížející na vlak tmavýma, lesklýma očima.

Její vlasy mají skoro stejnou barvu jako kožíšek té veverky. Budu jí říkat Veverka.

Odvrátil se od okna. Ležela klidně na lavici, nohu přehozenou přes nohu, jednu ruku v klíně, druhou u úst. Opatrně k ní přistoupil, do dvou prstů vzal lem jejích šatů a trošičku povytáhl látku. Pak se ohnul a políbil ji na opálenou nohu, těsně nad kolenem. Pohlédl jí do tváře: měla zavřené oči, rty se jí zachvěly. Když se narovnal, řekla:

„Na ústa ne.“

„Myslel jsem, že spíš,“ řekl.

„Kdo mě políbí na ústa, toho čeká neštěstí.“

„Opravdu?“

„Dávej si pozor!“

„To mi nevadí. I s tím rizikem –“

„Nedělej to,“ řekla a zasmála se.

Nadzvedl jí hlavu a políbil ji. Polibek opětovala a ovinula mu paže kolem svalnaté šíje a zase ho jemně odstrčila.

„Za půldruhé hodiny bude tma,“ řekl. „Musíme se zase vidět.“

„Tys ten džbán zakryl.“

„Ano, už jsem to nemohl vydržet. Cítil jsem se ne-svůj.“

„Dej tu pláštěnku zase pryč, prosím. – Za hodinu a půl bude tma.“

Proska jí lhostejně vyhověl, natáhl se na druhou lavici, pozvedl ruku Wandě na pozdrav a snažil se usnout. Ale spánek nestrpí povely a čím víc se muž snažil nechat smysly na pokoji a zapomenout na všechno kolem, tím byly jeho šance menší. Zamžoural na ni a tiše se zeptal:

„Veverko?“

„Cože?“ zeptala se.

„Ty taky nemůžeš spát, Veverko.“

„Co je to veverka?“

„To jsi ty.“

„Co že jsem?“ zeptala se malátně.

„Červenohnědé zvířátko se zvědavýma očkama a malýma špičatýma ouškama. Hraješ si ve stromech a uzavřela jsi přátelství se starým mrzoutským lískovým keřem. A škádlíš mladé větve a hecuješ je a dovo-luješ jim, aby tě vystřelovaly do vzduchu. Ale v zimě, moje Veverko, v zimě spíš, a když máš hlad, sáhneš za sebe do zásobárny s oříšky...“

„Políbil jsi mě na ústa,“ řekla.

„Víš už, co to je veverka?“ zeptal se.

„Políbil jsi mě, přijde neštěstí.“

Řekla to s vlídnou vážností a jemu se zdálo, že nepoznává její hlas. Zneklidněl: zvedl se.

„Myslíš, že se něco stane s vlakem?“

„Varovala jsem tě –“

„A ty nemáš strach? Bylo by ti jedno, kdyby najednou...“

Sňal pušku z háčku, potěžkal ji v ruce, pohladil závěr a z chlebníku vyhrábl zásobník.

„Co chceš dělat?“ zeptala se a vleže ho pozorovala.

„Pro všechny případy,“ řekl a zasunul zásobník.

„Kolik je v něm nábojů?“

„Dost.“ Postavil odjištěnou zbraň do rohu a vystrčil hlavu z okenního otvoru.

„Co tam vidíš?“ zeptala se.

„Stmívání.“

„Je možné je vidět?“

„Chová se velmi bázlivě a člověk musí mít oči na stopkách, když chce zjistit, po kterých cestičkách se k nám krade. – Co bys říkala, kdybych musel střílet?“

„Proč to chceš vědět?“

„Vždyť by to byli tví lidé,“ řekl a zapálil si cigaretu.

„Co nevidět se na nás vrhnou.“

Přistoupil těsně k ní.

„Vstaň,“ řekl.

Zůstala ležet.

„Řekl jsem, abys vstala, Wando.“

„Jsem tak unavená. Za chvíli bude tma.“

Zmocnil se ho podivný neklid; vyjel na ni:

„Kdo se na nás vrhne? Co to znamená, tohle věš-
tecké tlachání?“

„Komáři. Tady na blatech jsou spousty komárů!“

Zasmál se a byl přesvědčen, že ho tenhle smích
osvobodil.

„Musíte chovat víc ptáčků, víš, pak by nebylo tolik
komárů. Ale ve vaší zemi umírají ptáci velmi mladí.
A těch pár, co jsem jich viděl, se cítí být osamělí a líta-
jí smutně po obloze. Písničky se jim zadržly v hrdle.“

„Dřív to bylo jiné,“ řekla.

„Já vím,“ řekl.

Malá lokomotiva ze sebe najednou vyrazila protáh-
lé chraplavé zapískání a zpomalila. Muž uchopil svou
útočnou pušku a přiložil ji pažbou k boku.

„Do Tamašgrodu je ještě daleko.“

„To bych řekl,“ poznamenal. „Nejspíš to každou
chvíli začne.“

Vlak teď jel už jen krokem.

„Ve dne,“ řekl, „to dřepí jako sůvy ve svých hníz-
dech a neodvažují se ven. Ale sotva nastane soumrak,
probudí se a dostanou kuráž. Sedí pod sukněmi no-
ci, udělají si malé průzory a střílejí skrz ně jako za
bílého dne.“

„Koho myslíš?“ zeptala se.

„Ty chlapíky, co vyhazují vlaky do povětří.“

„Copak to nesmějí dělat?“

„Hele, buď radši zticha.“

Pomalou otevřel dveře jejich oddílu, vyklonil se a po-
díval se ve směru jízdy. Pak se otočil k ní a chvatně
řekl:

„Musíš okamžitě zmizet. Rychle, to jsou polní čet-
níci. Pravděpodobně budou kontrolovat vlak. – Tak

dělej! Lehni si na svah pod tratí, přitiskni se k zemi a počkej. Dám ti znamení, až bude vzduch zase čistý. Musíš ven druhou stranou.“

Okamžitě byla na nohou a vrhla se ke dveřím.

„Zámek se zasekl,“ vykřikla zoufale.

Zvedl nohu a vší silou uhodil do kliky.

„Honem, Wando, musíš honem ven! Kdyby tě tu našli, bylo by to pro nás oba hodně nepříjemné.“

Vyskočila a hladce dopadla na svah náspu, ještě kousek sklouzla a lehla si na břicho.

Vláček popojel dalších padesát metrů, pak zaskřípěly brzdy.

Zatímco si oblékal blůzu uniformy, přemýšlel: Doufejme, že vlak doběhne. Není to ani padesát metrů. Snad mě nenechá ve štychu. Ale nemůže, protože tamhle stojí ten její džbán a nechala tady i pláštěnku. Já už tuhle zatracenou věc nemůžu ani vidět!

Zabalil džbán do pláštěnky a zastrčil ho až dozadu pod lavici. Sotva se napřímil, už k němu vystupoval četník.

„No tak,“ řekl, „všechno v pořádku? Můžu vidět tvůj cestovní příkaz?“

Proska mu podal zmačkaný, křížem krážem orazítkováný papír.

„Kam máš namířeno?“

„Kousek od Kyjeva.“

„A odkud jedeš?“

„Z Lycku. Měl jsem dovolenou.“

„Kde je to hnízdo?“

„V Mazursku, sedmnáct kilometrů od polských hranic.“

„Od bývalých hranic,“ opravil ho četník a rozsvítil

čtyřhrannou svítilnu, zavěšenou na prsou. Kužel světla nasměroval na ten kus papíru. Zkontroloval všechna razítka, do jednoho podpisu zapíchl zjizvený ukazovák a řekl: „Tohle je zřejmě Kilian, co?“ „Ano, přesně tak. To je můj kapitán. Ten to potvrzení podepsal. Mám pro něho balíček, od jeho ženy.“

„Tak ten balíček můžeš zase poslat zpátky. Kapitán to už má za sebou.“

„Padl?“

„To taky. Nějakej chrapoun ho trefil rovnou mezi oči.“

„Kdy to bylo?“

„Před čtyřmi dny. Měl jsem tam vepředu něco na práci. Nesli kapitána ještě dva kilometry na převaziště, ale tam se už ani neprobral.“

„A co mám teď dělat s tím balíčkem?“

„Co v něm je?“

„Jak mi řekla jeho žena, nátepník a zimní chrániče uší. V zimě mu nejvíc mrzly uši.“

„Teď už je skoro léto,“ řekl četník, „jestli myslíš, že bys příští zimu mohl ty chrániče potřebovat, tak si je rovnou nech.“

„Děkuju mockrát, mně umrzají jen nohy.“

Četník zvedl oči k obloze. „Měsíc je dnes nějak zvědavý, myslím, že bude mít na co koukat.“

„Ty si myslíš, že vlak vyletí do povětří?“

„Hlavně moc nevystřkuj hlavu z okna,“ řekl četník, vypnul baterku a zmizel.

Asistent se vrhl na druhou stranu oddílu. Očima ohledával svah náspu, Wandu nebylo nikde vidět. Okamžik počkal a pak tiše zavolal:

„Veverko! Neslyšíš? Můžeš jít! Wando! Kde jsi? Tak už pojď!“ Nešla. Nevystupovala zpoza žádného stro-
mu, jak doufal, a nezvedala se, jak si přál, ze svahu
pod kolejemi.

Vlak sebou trhl.

„Wando!“ zavolal Proska hlasitěji, „proč nejdeš!“
Vlak nabíral rychlost.

„Zase se uvidíme,“ volal muž, „brzy se setkáme.“

Zabouchl dveře, které předtím nechával otevřené
v naději, že jí usnadní naskakování, a posadil se.

Zapomněla tady ten džbán a pláštěnku. Asi se bá-
la víc, než chtěla připustit. V Tamašgrodu ten džbán
odevzdám.

Muž vstal, vytáhl džbán a postavil ho před sebe.
Na nádobu dopadalo světlo měsíce. Proskovi se zdá-
lo, že na něj pomrkává.

„Nemám strach,“ mumlal si pod vousy, „nevyho-
dím tě z okna. Byla by to pro mě hračka, ale neudě-
lám to. Budu ctít tvou lidskou důstojnost, i když už
nejsi člověk. Ale byls člověkem, a toho já si určitě do-
kážu vážít. To mi věř.“

Muže se zmocnila prastará zvědavost, v hlavě ho
začala pálit elementární otázka, z pochvy pomalu vy-
táhl dýku a naklonil se ke džbánu.

Musím se taky jednou podívat, jak člověk vypadá,
když to dotáhne až sem. Tobě už nijak neublížím. Ne-
budeš se na mě zlobit, když si z tebe na špičku no-
že vezmu.

Zabodl dýku do pergamenového papíru zakrýva-
jícího hrdlo, vyřízl do něho větší otvor a chvějící se
rukou vytáhl nepatrný kopeček popela. Přičichl k ně-
mu, nebyl cítit nijak.

Mohlo to kdysi být stejně tak dřevo nebo tabák anebo papír.

Proska opatrně vstal a přidržel nůž u rozbitého okna. Proud vzduchu se na něj vrhl a popel rozmetal.

„Odpusť mi, jestli můžeš,“ houkl asistent.

Měl zlost, že se dívka nevrátila. Pomalu se zase posadil ke džbánu, a aniž chtěl, píchl do popela ještě jednou. Jenže bodák nepronikl příliš hluboko. Džbán byl popelem naplněn nejvýš z jedné třetiny.

Co to je? To přece zní skoro jako kov! Že by se pod popelem skrývalo ještě něco jiného? Možná že mě podfoukla, tahle věštkyně s pěknýma prsama. Koukneme se, co to pod tím popelem vězí. Ten její bratr mohl být stejně tak kus dřeva. Vzal džbán do obou rukou a přidržel ho z okna ven. Vítr popel vyhnal ven. Na dně nádoby se zaleskly čtyři dynamitové patrony!

Muži se roztráslý ruce; čekal všechno možné, jen ne tohle. Byl jsem tak důvěřivý, tak blbý, a ještě jsem jí pomáhal tyhle krámy transportovat! Čtyři dynamitové patrony: to by stačilo na dva vlaky a na dva týdny řečí ve vesnici. Čtyři dynamitové patrony: to znamená potřhané koleje, rozervané vagony a mrtví na cimprcampr – to znamená: nový neklid, nový strach, nové odplaty.

Zavřel oči, zhluboka se nadechl, naplnil hrud' večerním vzduchem až k prasknutí a trochu přitáhl pravou ruku. Pak s prudkým vydechnutím mrštíł džbánem z náspu dolů. Nádoba narazila do smrkového kmene a rozbila se; žádná exploze však nenásledovala.

Vyčerpaně ustoupil od okna a sedl si na lavici. Cítil, jak mu z podpažní jamky stéká pot a vlhne mu košile.

„Bestie jedna falešná,“ mumlal si pod vousy.